

Raadsnotitie Leiderdorp

Onderwerp: onderbouwing opschaling omgekeerd inzamelen
November 2018

Geachte leden van de raad,

Op 29 mei 2017 heeft u besloten tot het uitvoeren van een pilot omgekeerd inzamelen in de laagbouw ('t Heerlijk Recht) en bronscheiding in de hoogbouw (Schansen en Dreven). Tijdens deze pilots zijn in de laagbouw de grondstoffen GFT (groente-, fruit- en tuinafval), PMD (plastic verpakkingen, metalen verpakkingen, drankenkartons) en oud papier apart ingezameld in minicontainers. Het overige restafval is ingezameld in ondergrondse containers op loopafstand. In de hoogbouw hebben een aantal ondergrondse containers een nieuwe bestemming gekregen, namelijk PMD.

Deze pilots zijn geëvalueerd en de resultaten hiervan zijn als bijlage bij deze notitie gevoegd. Op basis van de ervaringen is opschaling naar de hele gemeente een logische stap. In deze notitie wordt dit verder onderbouwd.

Voorgeschiedenis

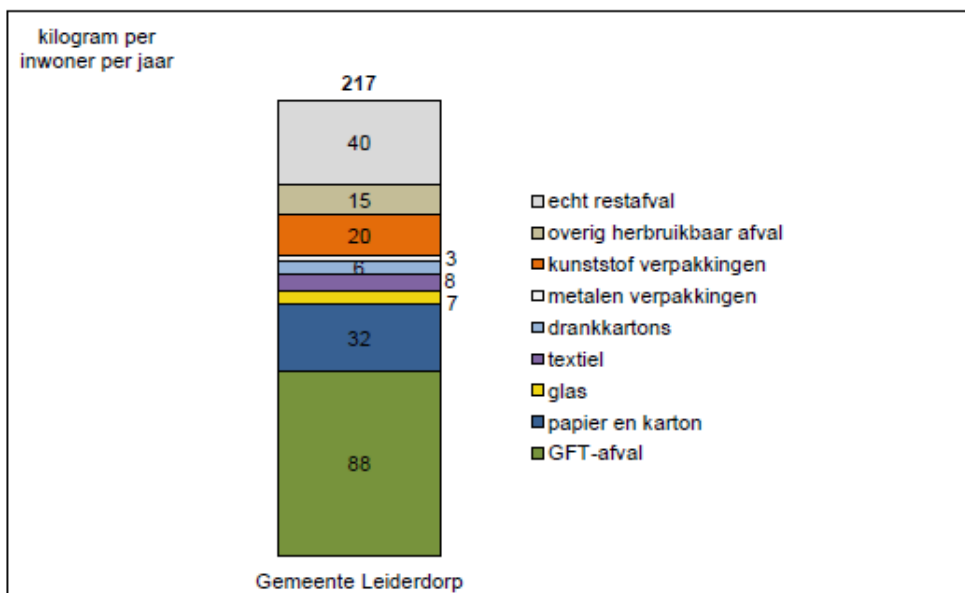
Vanuit de rijksoverheid is met het publieke VANG-programma ingezet op minimaal 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020. Voor 2025 heeft het rijk deze doelstelling al verder aangescherpt tot 30 kg in 2025.

In de gemeenteraadsvergadering van 6 november 2015 heeft de raad via een unaniem aangenomen motie het college opgeroepen om de raad te informeren over de mogelijkheden tot betere afvalscheiding. Er zijn twee onderzoeken gestart met uiteindelijk twee rapporten: "Resultaten onderzoek toekomstscenario's Leiderdorp" en "Resultaten onderzoek toekomstscenario's afvalinzameling hoogbouw Leiderdorp". Deze twee scenario's zijn apart behandeld in het College en Gemeenteraad. Met het besluit tot invoering van omgekeerd inzamelen bij de laagbouw en bronscheiding bij de hoogbouw in mei 2017 heeft de gemeente de uitdaging om deze manier van inzamelen ook daadwerkelijk tot uitvoering te gaan brengen.

In de zomer van 2017 is een uitvoeringsplan opgesteld met daarin een voorstel voor een startwijk in de laagbouw en een pilotwijk in de hoogbouw. Later is dit aangepast in een pilot in zowel de laag- als hoogbouw. De pilots zijn uitgevoerd in 't Heerlijk Recht en Schansen en Dreven.

Situatie Leiderdorp 2018

In Leiderdorp is in 2017 circa 55% van het (grof) huishoudelijk afval gescheiden ingezameld. Dit cijfer schommelt al jaren rond dit percentage. De inwoners gooien nog een groot deel van de grondstoffen weg als restafval. In 2017 is een sorteeraanlyse uitgevoerd die dat ook goed laat zien. Het restafval bestaat voor meer dan 80% uit herbruikbaar afval.

Figuur 1: gemiddelde samenstelling restafval Leiderdorp 2017¹

Pilotwijken

De pilot in 't Heerlijk Recht heeft laten zien dat de huishoudens hun afval door het omgekeerd inzamelen veel beter zijn gaan scheiden dan daar voor. De bewoners zijn zelf ook positief over het gebruik van de drie minicontainers en vinden in het algemeen dat ze hiermee een bijdrage leveren aan een duurzaam Leiderdorp. Zie verder bijgevoegde evaluatie.

Het gescheiden inzamelen van PMD in de Schansen en Dreven heeft laten zien dat bronscheiding in de hoogbouw mogelijk is en dat bewoners bereid zijn hier aan mee te werken. De bewoners zijn in het algemeen positief over het scheiden van PMD, maar het ruimtegebruik voor afvalscheiding in de keuken is wel een aandachtspunt. Bijgevoegde evaluatie bevat meer informatie.

In de pilotwijken is de afvalscheiding dus verder verbeterd door de genomen maatregelen en de bewoners zijn tevreden. De bewoners noemen een aantal verbeterpunten waar bij een vervolg rekening mee gehouden kan worden. Een duidelijke omschrijving van wat er wel en niet bij het PMD hoort is er één van.

Bronscheiding of nascheiding?

De laatste tijd is er veel aandacht voor nascheiding van grondstoffen uit het restafval. Het grote verschil met scheiding aan de bron (door de inwoners zelf) is dat bij nascheiding de techniek het werk doet. Met *nascheiding* worden de technieken bedoeld, waarmee uit het restafval, dat is ingezameld, nog diverse grondstoffen teruggewonnen worden en die vervolgens gerecycled of nuttig toegepast kunnen worden. Nascheiding roept makkelijk het beeld op dat scheiden aan de bron helemaal niet nodig is: "Alles kan gewoon in de restafvalbak, want het kan er achteraf toch weer uitgehaald worden!" Dit is echter niet voor alle grondstofstromen het geval. Met name kunststoffen, drankkartons en inert materiaal (zand, steenachtig materiaal) kunnen goed uit het restafval gehaald worden en vervolgens weer ingezet worden voor recycling. Voor andere grondstoffen is terugwinning en/of recycling nog niet goed mogelijk, vooral doordat in het restafval ook veel nat GFT-afval en ander organisch materiaal zit. Door deze natte fractie raken papier en textiel bijvoorbeeld vervuild en kunnen deze stromen niet gerecycled worden, zoals bij gescheiden inzameling wel goed mogelijk is.

Een deel van het restafval kan wel nuttig worden toegepast in de vorm van biogas, warmte en energie, maar deze stoffen gaan daarmee wel als grondstof voor nieuwe producten verloren.

¹ Verslag sorteeranalyses 2017 Gemeente Leiderdorp, De Afvalspiegel, januari 2018.

Voor meer informatie verwijzen we u naar de raadsnotitie “Bronscheiding versus nascheiding” van april 2018.

Nascheiding is op dit moment geen optie voor Leiderdorp: de huidige contractpartner voor de verwerking van het restafval (AVR) heeft een installatie gebouwd die PMD uit het restafval haalt, maar deze is vol. De verwachting is dat in 2019 een tweede lijn wordt gebouwd.

Nascheiding bij een andere installatie vraagt om openbreking van het huidige verwerkingscontract voor restafval.

Opschaling naar de rest van de gemeente

Voor de invoering van omgekeerd inzamelen in Leiderdorp is in juli 2017 een uitvoeringsplan² opgesteld. Dit plan geeft een uitgebreide beschrijving van alle voorbereidende werkzaamheden die de gemeente moet uitvoeren om omgekeerd inzamelen op een goede manier in te voeren. Dit plan is als bijlage bij deze notitie gevoegd.

Vanaf de zomer 2017 zijn de volgende zaken uit het uitvoeringsplan al uitgevoerd: de communicatiecampagne “Goed Inzamelen” is vormgegeven, de locaties voor alle ondergrondse containers zijn in overleg met de inwoners bepaald en de afvalstoffenverordening is aangepast en vastgesteld door de gemeenteraad. Verder zijn de inzamelmiddelen voor de pilotwijken besteld en geplaatst en is de pilot gestart, gemonitord en geëvalueerd.

Voor de opschaling naar de rest van de gemeente moeten de volgende zaken nog worden voorbereid en uitgevoerd.

De inwoners krijgen **gerichte informatie** over de invoering van het omgekeerd inzamelen op het moment dat het bij hen ingevoerd wordt. Daarnaast loopt een **gemeentebrede communicatiecampagne** over nut en noodzaak van Goed Inzamelen.

Voor de aanschaf en plaatsing van ondergrondse containers en minicontainers wordt een **Europese aanbesteding** gestart. Het programma van eisen hiervoor ligt al klaar.

Het locatieplan voor de ondergrondse containers is door het college van B&W definitief vastgesteld. In totaal zijn 80 extra ondergrondse containers voor restafval nodig. Daarmee wordt voor bewoners een situatie gecreëerd dat zij binnen een afstand van maximaal 250 meter hun restafval kunnen aanbieden. Met de ervaringen van de pilot Schansen-Dreven wordt het **locatieplan** voor de ondergrondse containers **nog een keer tegen het licht gehouden**. Dit kan leiden tot wijzigingen waar de gemeente over in gesprek gaat met de betrokken bewoners.

Bewoners in de laagbouw krijgen in principe drie minicontainers bij huis:

- GFT: standaardvolume van 180 liter (de meeste huishoudens maken nu gebruik van een 140- of 180-liter container voor GFT).
- Papier/karton: standaardvolume van 180 liter.
- PMD: standaardvolume van 240 liter.

Volgens het uitvoeringsplan kunnen de bewoners eventueel **kiezen** voor een kleinere container voor PMD of een extra GFT-container. De geselecteerde containerleverancier inventariseert deze keuze (onderdeel van de aanbestede werkzaamheden).

Eind 2017 zijn twee inloopbijeenkomsten georganiseerd over Goed Inzamelen en het locatieplan. Een deel van de bezoekers uit laagbouw gaf aan dat men liever geen papiercontainer wil en dat men de 180-liter containers groot vindt. In pilotwijk 't Heerlijk Recht bleek plaatsing van drie minicontainers geen probleem; de tuinen in deze wijk zijn relatief groot. Maar voor inwoners met kleinere tuinen kan een derde container erbij net te veel zijn. Door de **minicontainer voor papier/karton op**

² Uitvoeringsplan “omgekeerd inzamelen” Gemeente Leiderdorp, juli 2017. Ter informatie naar de raad verzonden op 14 april 2017.

vrijwillige basis te verstrekken hebben de inwoners hier een eigen keuze in. Als de inzamelresultaten niet voldoende stijgen, kan verplicht gebruik van een papiercontainer alsnog volgen.

De huishoudens in het buitengebied krijgen drie minicontainers voor grondstoffen. Zij houden hun grijze minicontainer, maar deze wordt dan één keer per vier weken geleegd. De betrokken huishoudens krijgen hierover **gerichte informatie**.

Voor minder mobiele mensen kan de invoering van “omgekeerd inzamelen” lastig zijn, omdat zij moeite hebben met het zelf wegbrengen van een zak restafval. Hiervoor wordt **maatwerk** geleverd via een zogenaamde “vangnetregeling”: een service ‘aan huis’ voor bewoners die niet in staat zijn om hun grondstoffen en afval naar de containers te brengen. Mogelijk kan de afvalcoach hierin ook een rol spelen.

Huishoudens die veel **luiers** hebben (babyluiers, incontinentiemateriaal) hebben te maken met een vrij groot gewicht aan restafval. Recentelijk is een eerste gesprek gevoerd met Luierr recycling Nederland om de mogelijkheden te onderzoeken van gescheiden inzameling van luiers en incontinentiemateriaal, in samenwerking met kinderdagverblijven en zorginstellingen.

Financiën

De kosten voor de opschaling van omgekeerd inzamelen naar de hele gemeente vragen om een investering van circa € 3,3 miljoen. Dit bedrag is vooral bestemd voor de aanschaf van inzamelmiddelen: voor ondergrondse containers (€ 2,1 miljoen) en voor minicontainers, die de komende jaren hoe dan ook vervangen moeten worden (€ 0,9 miljoen).

Planning/fasering opschaling

Na besluitvorming kunnen de voorbereidingen starten. De planning tot het moment van invoering ziet er globaal als volgt uit:

- 2019, 2^e kwartaal: aanbesteding inzamelmiddelen;
- 2020: plaatsing ondergrondse containers en uitzetten minicontainers bij laagbouw.